

INNLEDNING FELLES KONVENTDAG

Kjære alle sammen.

Velkommen til felles konventdag i Hamar bispedømme. Prester i ni prostier samla, på det som antakelig er siste fellessamling før sommerferien. Så kan vi kjenne på et fellesskap tross avstand i lokasjoner. I dag skal vi være sammen om et felles tema:

Den norske kirke i møte med jøde og jødedom.

Mange starta dagen, slik vi etter tidebønnstradisjonen avslutter dagen – med Simeons lovsang fra Lukasevangeliet – kjent som Nunc Dimittis.

Den henger som så mye annet i vår religion, tett sammen med jødedommen. En forventning til Messias sitt komme, og at Guds frelse utvides til å omfatte alle verdens folkeslag. Den minner oss også om det faktum at Jesus er jøde, og blir båret til tempelet slik Moseloven og tradisjonen bød.

Forholdet til jødedom og det jødiske folk er viktig for vår kirke. Det har å gjøre med kirkas selvforståelse, forståelsen av Guds ord, kirkas misjon, kirkas historiske arv og noen av dens største og mørkeste feilsteg i historien.

Bispemøtet og Mellomkirkelig råd satte ned et utvalg i 2021 for å utrede teologiske og praktiske perspektiver på Den norske kirkes relasjon til jøder og jødedom i dag. Den norske kirke har behov for en fornya teologisk refleksjon om sitt forhold til jødedom og jøder. Dette skjer i en tid og i en verden der vi opplever en tiltakende polarisering generelt, og spesielt knytta til Israel-Palestina-konflikten. Terrorangrepet 7. oktober 2023 og krigen i Gaza er også en del av denne virkeligheten.

En økende antisemittisme i vesten – også i Norge – understreker dessuten viktigheten av et slikt arbeid. Også hvordan vi som kirke snakker og handler – enten det er på kirkekaffen, fra prekestolen eller i offentlig debatt. Det handler ikke om å bringes til taushet, men gjennom kunnskap og kompetanse også bli oppmerksom egne blindflekker eller større bevissthet når vi står i fare for å aktivere antisemittiske troper, også i det som kan være legitim kritikk.

Rapporten løfter blant annet fram at Den norske kirkes forhold til jøder og jødedom har vært preget av en tung europeisk og religiøst motivert antisemittisme. Dette forplikter Den norske kirke til å tenke kritisk gjennom hvordan den omtaler jøder og jødedom i forkynnelse og undervisning i nåtiden, til å bygge gode og tillitsfulle relasjoner til norske jøder og til å bekjempe både antisemittisme og andre former for rasisme i dag. Det handler også om vår forkynnelse og undervisning, og hvordan vi snakker om jøder og jødedom.

Anbefalingene fra utvalget som la fram sin rapport våren 2024 trekker fram følgende områder: Mer kunnskap, kamp mot antisemittisme og stereotypisering, oppgjøre med erstatningsteologi, karikering og usynliggjøring, teologisk nytenkning og mer dialog.

Noe følges opp av Mellom kirkelig råd, andre ting av Bispemøtet. Noen av dere har kanskje allerede samtalt om dette i konventene. Sokneprest i Stange, Kristian Due deltok fra Hamar bispedømme på studieopplegg som er laget til dette tema – og han vil delta i dag. Prostene i Hamar bispedømme har tidligere både fått en orientering av Kristian på prostemøte. Prostemøtet hadde også

besøk av professor i Det nye testamentet Anders Runesson, dekan ved TF. Han holdt foredrag om antijudaistiske perspektiver- og polemikk i NT.

I dag ønsker vi å følge opp dette arbeidet i konventene, med mål om at dette kan bidra til videre kompetanseheving og refleksjon. Det er en stor rapport, og et enda større tema. En slik kursdag vil ikke gi svaret på alle utfordringene og vil langt fra være uttømmende. Men i tillegg til å kjenne til rapporten, ønsker jeg å sette i gang samtaler og refleksjon.

Vi er glade for å ha med oss professor Gunnar Haaland fra NLA, som også hadde ansvaret for studiet som ble tilbudt i kjølvannet av denne rapporten, og som Kristian Due deltok på. Kristian vil også bidra med foredrag. Etter lunsj vil dere prostivis arbeide med et casearbeid som blir ledet av prosten.

Men aller først gir jeg ordet til Kristian, som vil gi en kort presentasjon og oversikt over selve rapporten Den norske kirke i møte med jødedom og jøder.